

BESLUT

2015-10-26

Dnr: 15/01761

SAKEN

P1-morgon, 2015-06-05, inslag om Bergwallkommissionens rapport; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Granskningsnämnden anser att det inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGET

Inslaget handlade om att en statlig utredning, Bergwallkommissionen, senare under dagen skulle presentera en rapport om Thomas Quick-fallet. I programmet intervjuades en ledamot i kommissionen och en programledare för samhällsprogrammet *Studio Ett*, NN. I inslaget sades bland annat följande.

(Programledare) – Mm, det har ju skrivits spaltkilometer. Det har gjorts många timmar i radio och i tv om hur den morddömde Quick/Bergwall fick resning och sen friades. Men ändå lite kort, ska du ge oss en resumé, vad handlar det om. (NN) – Ja, alltså det handlar om en småkriminell blandmissbrukare som vårdas på rättspsykiatri, på Säter. Och som i samband med att han ska slussas ut antyder att han kan ha gjort något fruktansvärt. Och så småningom så berättar han då att han eventuellt kanske har mördat [personnamn], den här 11-åriga pojken som försvann i Sundsvall då. Och sen när han kör fast i erkännandena där, så börjar han i stället erkänna andra mord, till slut så blir det uppemot 30 mord som han erkänner på ett liknande sätt då, varav han döms för åtta av de här morderna och många av dem är välkända fall då. I vissa fall finns det inga kroppar och i andra fall finns det kroppar som man har hittat. Och bevisningen ser ganska likartad ut i alla fall. Det finns inget distinkt, alltså dna eller någonting, där man kan, där man oomtvistligt kan säga att han hade med saken att göra. Däremot så kan han misstänkt mycket om de här fallen och det är ju frågan hur han kan kunna det då. (Programledare) – Mm, och så småningom så frias han för alltihopa.

ANMÄLAN

Anmälaren anser att det var osakligt och partiskt att tona ned Sture Bergwalls tidigare brottslighet på det sätt som skedde i inslaget eftersom Bergwall i själva verket var tungt kriminellt belastad. Mot bakgrund av de brott som Bergwall har

begått, bland annat grova sexuella övergrepp på barn, mordförsök och grovt rån med kidnappning, är begreppet småkriminell blandmissbrukare enligt anmälaren inte en saklig beskrivning av Bergwalls brotthistorik.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Radio (SR) anser att inslaget överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför följande.

P1-morgon är ett aktualitetsprogram som sänds varje morgon i P1 kl. 5.30–9.20. Programmet tar upp dagens viktigaste nyheter i samtal, debatter och reportage. Det är direktsänt och delvis produceras innehållet under programmets gång.

En av dagens stora händelser var att utredningen, efter ett och ett halvt års arbete, skulle släppa sin rapport. Samma morgon som det aktuella programmet sändes publicerade Bergwallkommissionen också en debattartikel på DN-debatt. Kommissionens uppdrag var bland annat att utreda rättsväsendets och vårdens agerande i samband med de brottmålsprocesser som ledde till att Sture Bergwall (tidigare Thomas Quick) blev dömd för åtta mord. Under eftermiddagen planerades också en omfattande bevakning av detta i *Studio Ett*.

Samtalet mellan NN och programledaren var direktsänt och inte manusbundet. I början av samtalet ombads programledaren att kortfattat beskriva vem Bergwall var när han vårdades på den rättspsykiatriska kliniken i Säter. I det sammanhanget beskrevs Bergwall alltså som en ”småkriminell blandmissbrukare”.

Bergwall dömdes 1991 till rättspsykiatrisk vård efter ett misslyckat rånförsök i Grycksbo. Han vårdades på sluten avdelning på Säter och det var senare här, på kliniken, han började erkänna ett antal mord som han senare dömdes för. NN:s avsikt var att kortfattat förmedla till lyssnarna att Bergwall vid tidigare kriminalitet hade agerat på ett annat sätt än vid de många mord som han erkände. Vid rånet hade Bergwall handlat impulsivt, slarvigt och det hade varit relativt lätt att fastställa att han var gärningsman. När det gällde de mord som Bergwall erkände på 90-talet och framåt fann polisen dock, i motsats till tidigare, inga dna-spår eller annan teknisk bevisning som band honom till morden. Bergwalls grövsta brottslighet ligger dessutom väldigt långt tillbaka i tiden. Han hade redan 1977 avtjänat sina straff för de brott (förutom rånet) som anmälaren räknar upp. Det var inte heller dessa som NN avsåg. Han besvarade, som ovan nämnts, frågan om vem rättsväsendet hade att göra med vid tillfället för erkännandena. NN är naturligtvis medveten om att Bergwall dömts för ett antal allvarliga brott på 60- och 70-talet. Sture Bergwalls missbruksproblematik finns väl dokumenterad liksom sambandet mellan missbruket och kriminaliteten.

SR inser att ordvalet möjligen kan leda tanken i annan riktning än vad som var avsett. Detta uttalande var dock en mycket liten del av en större rapportering där

fokus låg på utredningens slutsatser avseende rättsväsendets agerande och de eventuella systemfel som hade begåtts. SR kan inte se att uppgiften, som yppades i en direktsändningssituation, var så avgörande i sammanhanget att framställningen som helhet blev osaklig. Programbolaget kan inte heller se att ordvalet innebar ett ställningstagande eller ledde till att inslaget blev partiskt.

SR vill även framhålla att programbolaget, och särskilt Ekoredaktionen, har haft en omfattande, grundlig och ledande bevakning av fallet Sture Bergwall. Denna har också innefattat rapportering om hans tidigare brottslighet.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SR ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (14 § i sändningstillståndet). Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden anser att det tydligt framgick att fokus i inslaget var på Bergwallkommissionens slutsatser kring Quick-fallet. Nämnden kan därför inte finna att den något värderande formuleringen i det aktuella sammanhanget medför att inslaget strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Detta beslut har fattats av Kristina Ståhl, Leif Hedman, Jan Holmberg, Nedjma Chaouche och Clas Barkman efter föredragning av Gina Lindqvist.

På granskningsnämndens vägnar

Kristina Ståhl

Gina Lindqvist